

forum for
natur og
friluftsliv
Akershus

Dato: 21.11.17

Luftfartstilsynet
postmottak@caa.no

Kopi: OOF og FNF Akershus` medlemsorganisasjoner
Oslo kommune, Oppegård kommune og Ski kommune

Høringsuttalelse til

Konsesjonssøknad for helikopterplass på Taraldrud

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) og Forum for Natur og Friluftsliv i Akershus (FNF Akershus) er paraplyorganisasjoner for natur- og friluftslivet i Oslo og Akershus. Vår oppgave er å ivareta markaloven, naturverdiene og friluftslivinteressene for lokalbefolkningen i nærområdene til beredskapssenteret og lenger inn i Sørmarka og Østmarka.

Avgjørende for helikopterstøy er valg av helikoptertrase og omfanget av helikopteraktivitet. I denne høringen foreslår vi innskjerpinger i omfanget og bruken av helikoptre som kan bidra til å redusere støyproblemene, uten at det går ut over beredskapsvevnen.

Vi påpeker også at traseene må legges slik at de i minst mulig grad rammer friluftsliv, natur og dyreliv. Gode kunnskaper om friluftslivet og naturverdiene i Marka er derfor nødvendige. Naturverdiene er i stor grad kartlagt. Friluftslivsverdiene blir kartlagt gjennom den pågående kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder i regionen.

Følgende organisasjoner slutter seg til høringsuttalelsen:

- DNT Oslo og Omegn
- Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
- FNF Oppegård
- FNF Oslo
- Bærekraftig Follo
- LA21-Forumet i Ski
- Norsk Ornitologisk Forening, Oslo og Akershus
- Oslo Elveforum

Kort om OOF og FNF Akershus

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) og Forum for Natur og Friluftsliv (FNF Akershus) jobber begge for å ivareta naturverdiene og friluftinteressene i Oslo og Akershus. OOF har 42 natur- og friluftslivsorganisasjoner, 16 kommuner og 2 fylkeskommuner som medlemmer. FNF Akershus har 12 medlemsorganisasjoner.

I denne høringsuttalelsen til konsesjonssøknaden vil vi derfor fokusere på de konsekvensene som flyging og støy fra helikopter vil kunne ha for friluftslivet og naturverdiene i nærområdene og i Marka.

Bakgrunnen

Vedtatt reguleringsplan

Reguleringsplanen for beredskapssenteret på Taraldrud i Ski kommune ble vedtatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 18. august 2017. Reguleringsplanens hovedformål er:

- "å legge til rette for utbygging av politiets nasjonale beredskapssenter"
- "og samtidig sikre viktige natur- og friluftsverdier i planområdet."

Konsesjonssøknad for helikopteraktiviteten

En viktig del av beredskapssenteret er helikopterlandingsplassen og politiets helikoptertjeneste. For å kunne etablere en landingsplass og drifte helikoptertjenesten har Politidirektoratet sendt en søknad om konsesjon til Luftfartsverket (21.08.17), hjemlet i luftfartsloven og "Forskrift om konsesjon for landingsplasser".

Ifølge luftfartsloven kan det bare gis konsesjon når tiltaket er "forenlig med allmenne hensyn". Dette er presisert i forskriftens formål der det blant annet står "*at vurderingen av konsesjonssøknader skjer ut fra hensynet til miljø, helse, flysikkerhet, næringsinteresser, reguleringsplan, kulturlandskap, samt hensynet til regional utvikling og bosetting.*"

Luftfartsverket foreslår å innvilge konsesjon med vilkår

Luftfartsverket konkluderer nederst på side 4 i høringsbrevet med "*at det er forenlig med allmenne hensyn å innvilge konsesjon for Oslo helikopterplass, Taraldrud.*"

Men, det stilles blant annet følgende vilkår i "Utkast til konsesjonsvilkår for Oslo helikopterplass, Taraldrud":

- "Konsesjonen gjelder for normal aktivitet et trafikkomfang på 56 flybevegelser per uke, begrenset til 2250 flybevegelser løpet av en tolv måneders periode. Et høyere trafikkomfang for normal aktivitet forutsetter at konsesjonen endres."
- "Landingsplassen skal brukes til drift av Politiets nasjonale beredskapssenter." (Altså ikke til øvelser, vedlikehold av andre helikopter og lignende.)
- "Konsesjonshaver har ansvaret for at det utarbeides inn- og utflygingstraseer som ledd i miljøoppfølgingsprogrammet ..."
- "Konsesjonshaver skal varsle Luftfartstilsynet om fysiske og juridiske endringer knyttet til landingsplassen, og om større endringer i bruken."

Betydning for befolkningens rekreasjons og friluftslivsmuligheter

Befolkningen som vil kunne bli berørt av helikopterstøyen bor hovedsakelig i kommunen Oslo, Oppegård og Ski. Det dreier seg om ca. 200 000 innbyggere (Østmarka bydel: 50 000, Søndre Nordstrand bydel: 38 000, Nordstrand bydel: 50 000, Oppegård: 27 000 og Ski: 31 000).

I reguleringsplanen legges det opp til at om lag 60 % av flygningene skal gå nordøstover i retning Østmarka, 30 % mot nord, over friluftslivsområdet Grønliåsen og 10 % sørover. Disse friluftslivsområdene ligger alle innenfor Markagrensa, et område som Stortinget har vernet mot utbygging med det hovedformål å være rekreasjonsområdet for befolkningen. Her skal befolkningen kunne hente seg inn både mentalt og fysisk gjennom stillhet og ro, naturopplevelse og fysisk aktivitet.

Formålet med det foreslåtte flygemønsteret er ifølge reguleringsplanen å spare boligområdene i nærområdene i Oppegård og i Oslo sør. En slik prioritering har vi forståelse for, men ulempen er en økt belastning på friluftslivsarealene i området.

Den økte belastningen fra helikopterstøy rammer i første rekke nærfriluftslivsområdene rundt Taraldrud. Støykart viser at helikoptertrafikken vil medføre at relativt store friluftsområder i områdene rundt Taraldrud, på Grønliåsen og i Sørmarka havner i gul sone (over 60 dB).

Østmarka vil også være utsatt. Store deler av helikoptertrafikken vil gå nordøstover mot sentrale deler av dette området. Nøkklevann/Rustadsaga, som er det mest brukte friluftsområdet i Østmarka, befinner seg om lag 7 km mot nordøst, det vernede området Spinneren ca. 5 km mot nordøst og utfartsstedene Sandbakken og Krokhol, om lag 5 kilometer mot øst.

Støykartene dekker ikke disse områdene, men i reguleringsplanen står følgende: *"Markaområder øst for planområdet som ligger mer enn 1 km fra E6, og dermed antas å ha støy under 40 dB i dag, vil få støynivåer som gjør at de ikke lenger vil kunne defineres som stille områder (områder under 40 dB). I disse områdene av Marka vil støy fra helikopter bli tydelig hørbar og enkelte ganger bli opplevd som påtrengende."*

Kommentarer til luftfartsverkets forslag

Omfanget av flygninger og trasevalgene er de mest avgjørende faktorene for friluftslivet i området. OOF og FNF Akershus mener en bør anstrenge seg for å begrense helikopteraktiviteten til et nivå som sikrer beredskapsformålet og finne de best egnede traseene som reduserer ulempene for friluftslivet mest mulig. Dette bør selvfølgelig skje uten at det øker belastningen på boligområdene.

Omfang av flygninger og helikopteraktivitet

Luftfartsverket foreslår å legge til grunn reguleringsplanen der det vises til dagens bruk av de to politihelikoptrene på Gardermoen. I punkt 2 i utkastet til konsesjonsvilkår er omfanget tallfestet til 56 flybevegelser per uke, begrenset til 2250 flybevegelser i løpet av en tolv-måneders periode.

Oppegård kommune har i sitt høringssvar lagt vekt på at antallet flygninger må holdes på et vesentlig lavere nivå. De har foreslått at det i konsesjonsvilkårene settes begrensninger om normaltrafikk på 28 flybevegelser pr uke og maksimum 1125 i løpet av en tolv-måneders periode. De begrunner forslaget med at det vil være mulig å skille ut de mer beredskapsmessige oppgavene og legge andre deler av driften til for eksempel Rygge.

OOF og FNF Akershus mener at dette viser alvor i situasjonen og ber om at luftfartsverket undersøker mulighetene for at deler av aktiviteten kan flyttes til en annen flystasjon.

I tillegg foreslår vi å synliggjøre to begrensninger som allerede ligger i konsesjonsvilkårene og reguleringsplanen, knyttet til øvelser og vedlikehold av helikoptrene.

1. Ikke øvelser med helikopter

På side 42 i den vedtatte reguleringsplanen står følgende setning: *”Helikopterflyging vil foregå som oppdrag – ikke som øvelser.”* Vi foreslår derfor at følgende setning føyes til under punkt 2 i konsesjonsvilkårene:

Forslag til ny setning under punkt 2 i konsesjonsvilkårene:

”Landingsplassen skal ikke brukes til øvelser med helikoptre.”

2. Ikke vedlikeholdsarbeider på andre helikoptre

På side 8, avsnitt 4 i vedtaksbrevet, datert 18. august 2017, påpeker Kommunal- og moderniseringsdepartementet at flere høringsinstanser har vært bekymret for støy fra helikoptervedlikehold, særlig fra helikoptre som ikke er stasjonert på beredskapssenteret. Departementet har derfor revidert reguleringsbestemmelsen for å sikre seg mot dette.

På side 3 i reguleringsbestemmelsene, under punkt 4.1.1. BAT2, står derfor følgende: *”Innenfor felt BAT2 kan det kun anlegges helikopter plass med tilhørende driftstekniske funksjoner for helikoptre som er fast stasjonert på senteret.”*

OOF og FNF Akershus foreslår derfor at det føyes til en setning til punkt 2 i konsesjonsvilkårene.

Forslag til ny setning under punkt 2 i konsesjonsvilkårene:

”Landingsplassen skal ikke brukes til vedlikehold av helikoptre som ikke hører til på Politiets beredskapssenter på Taraldrud.”

Valg av traseer

OOF og FNF Akershus har stor forståelse for at en i reguleringsplanen velger å legge helikoptertraseene slik at en unngår boligområdene. Vi mener da at det blir viktig også å legge helikoptertraseene slik en minimaliserer belastningen på de viktigste natur- og friluftslivsområdene i nærområdene og lenger inn i Marka.

På side 8, avsnitt 3 i reguleringsplanens vedtaksbrev, datert 18. august 2017, vektlegger Kommunal- og moderniseringsdepartementet at de har tatt inn en ny reguleringsbestemmelse som skal sikre at flygninger medfører minst mulig ulempe for omgivelsene. I bestemmelsenes paragraf 3.5 (Støy), 6. avsnitt, står følgende setning: *”Helikoptre skal følge de inn- og utflygingstraseer som følger av konsesjon etter luftfartsloven. Traseene skal benyttes slik at de gir minst mulig ulempe for omgivelsene.”*

For å nå et slikt mål, om å redusere ulempene for omgivelsene inkludert friluftslivsområdene, bør en benyttes seg av kart der friluftslivsverdiene er kartlagt og verdsatt. I løpet av 2018 skal alle kommuner i Norge ha kartlagt og verdsatt sine friluftslivsområder. Både Ski, Oppegård og Oslo kommuner er i gang med dette arbeidet. OOF og FNF Akershus mener derfor at traseene må legges slik at de i minst mulig grad berører friluftslivsområder som er verdsatt som *viktig* eller *svært viktig*.

På samme måte er det viktig å unngå viktige naturområder og viltbiotoper. Disse kan en enkelt finne på Miljødirektoratets nettsted *Naturbase* og på Oslo kommunes egen naturbase. Her er det for eksempel registrerte tiurleiker i Østmarka. Luftfartsverket må gjøre seg kjent med disse registreringene, og sørge for trasevalg som reduserer denne typen konflikter til et minimum.

Vi foreslår derfor følgende nye punkter i konsesjonsvilkårene.

Forslag til nye punkter i konsesjonsvilkårene:

Inn- og utflygingstraseene skal gi minst mulig ulemper for omgivelsene.

Man skal benytte kommunenes kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder for å finne de inn- og utflygingstraseene som har minst ulempe for friluftslivet.

Man skal ha et godt kunnskapsgrunnlag om naturverdiene i området og benytte kunnskapskilder som Miljødirektoratets nettsted "Naturbase" og de berørte kommunenes egne kartlegginger av naturverdiene, for å finne de inn- og utflygingstraseene som har minst ulempe for naturverdiene.

Miljøoppfølgingsplanen og trasevalg

I den vedtatte reguleringsplanen for beredskapssenteret står det tydelig at inn- og utflygingstraseene skal bestemmes gjennom konsesjonen fra Luftfartsverket.

I Luftfartsverkets høringsbrev anbefaler Luftfartsverket at "spørsmålet om traseer bør være gjenstand for vurdering i sammenheng med miljøoppfølgingsprogrammet".

OOF og FNF Akershus har ikke grunnlag for å ha sterke meninger om traseene skal fastsettes av Luftfartsverket eller gjennom et lokalt utarbeidet miljøoppfølgingsprogram.

Men, vi vil påpeke at trasene må være kvalitetssikret og klare i god tid før beredskapssenteret åpner. For å sikre dette foreslår vi en ny setning til punkt 3 i konsesjonsvilkårene.

Forslag til ny setning under punkt 3 i konsesjonsvilkårene:

Inn- og utflygingstraseene må være etablert før helikopterflygning fra beredskapssenteret finner sted.

Med vennlig hilsen

Tom Fremstad
Generalsekretær i OOF

Maria Tesaker
Koordinator i FNF Akershus

Johan Hval
Rådgiver i OOF

Godkjent og elektronisk ekspedert